

Nr 88.

Ankom till riksdagens kansli den 17 april 1931 kl. 1 e. m.

*Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition
angående nedskrivning av viss del av det i statens
kanalverk nedlagda lånekapitalet.*

(4:e avd.)

I en till riksdagen den 26 februari 1931 avlåten, till statsutskottet hänvisad proposition, nr 157, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bifogat utdrag av protokollet för finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen besluta, att för nedskrivning, i enlighet med vad i statsrådsprotokollet förordats, av det i Trollhätte kanalverk (den s. k. gamla kanalen) och Södertälje kanalverk nedlagda lånekapitalet skall av fonden för statsskuldens amortering tagas i anspråk ett belopp av 15,000,000 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till återopade statsrådsprotokollet.

Beträffande Trollhätte kanalverk har *vattenfallsstyrelsen* anfört bland annat följande:

Detta verks anläggningar vore bokförda till 27,781,024.17 kronor, varav omkring 4,300,000 kronor belöpte på de gamla kanalaneläggningar, som staten år 1904 inköpte av Nya Trollhätte kanalbolag.

Redan i underdånig skrivelse den 3 oktober 1930 angående ny taxa för trafiken å Trollhätte kanal hade vattenfallsstyrelsen framhållit, att en del av det bokförda värdet av Trollhätte kanal borde avskrivas, och att då främst borde ifrågakomma en summa, motsvarande kostnaderna för den gamla kanalen, 4,300,000 kronor. Handels- och sjöfartsfonden hade nämligen — i överensstämmelse med en i privilegierna för kanalbolaget intagen bestämmelse och enligt sedermera i samband med kanalens övertagande av staten meddelade föreskrifter — från Trollhätte kanalverk under årens lopp fått mottaga ett kapital av cirka 4.5 miljoner kronor. Med hänsyn härtill och i betraktande av, att de gamla kanalaneläggningarna endast i mycket ringa grad numera vore till nytta, funne styrelsen det vara synnerligen skäligt att, på sätt styrelsen ifrågasatt, minska Trollhätte kanalverks bokförda värde med ett belopp av 4,300,000 kronor.

Efter genomförande av sålunda föreslagen nedskrivning av anläggningskostnaderna skulle dessa komma att uppgå till cirka 23,481,000 kronor. Härtill komme emellertid dels värdet av diverse fastigheter, cirka 1,485,000 kronor, dels förlagskapital för inventarier, cirka 330,000 kronor, varigenom den totala kapitalplacering, som skulle återstå att förränta, komme att uppgå till omkring 25,300,000 kronor,

Vad angår Södertälje kanalverk har styrelsen bland annat framhållit, att häri nedlagt kapital, som krävde förräntning, utgjorde 15,758,000 kronor. Emellertid kunde nettobehållningen för Södertälje kanalverk icke beräknas för år 1931 bliva mer än cirka 50,000 kronor för att därefter under närmaste åren vid normala förhållanden stiga med 10,000 à 20,000 kronor om året. Enligt vattenfallsstyrelsens åsikt borde under sådana förhållanden det bokförda värdet för kanalen sänkas åtminstone till omkring 5,000,000 kronor. Även å detta belopp kunde förräntning, räknad efter 4.5 procent till 225,000 kronor, sannolikt ernås först om 15 à 20 år. För exempelvis landsvägar, broar och hamnar vore ett statsbidrag av två tredjedelar av anläggningskostnaden ansett som normalt; statsanslagen till fördjupning av farlederna i Mälaren i samband med Södertälje kanals ombyggnad, sammanlagt 1,450,000 kronor, hade helt anvisats av skattemedel.

Vattenfallsstyrelsen har hemställt, att till nedskrivning av kanalverkens bokförda värden måtte anvisas för Trollhätte kanal 4.30 miljoner kronor och för Södertälje kanal 10.70 miljoner kronor eller tillsammans 15 miljoner kronor.

Departementschefen har anfört följande:

Såsom framgår av den lämnade redogörelsen, har frågan om en nedskrivning av värdena å vissa anläggningar vid statens kraftverk och statens kanalverk framförts av såväl vattenfallsstyrelsen som riksgäldsfullmäktige, ehuru från delvis skilda utgångspunkter. I de sålunda föreliggande förslagen med däröver avgivna yttranden hava olika meningar framkommit rörande omfattningen av den ifrågasatta nedskrivningen och tidpunkten för dess verkställande, liksom ock beträffande spörsmålet, vilka medel böra för ändamålet anlitas.

I samband med inkomstberäkningen i årets statsverksproposition uttalade jag, att förskjutningarna i penningvärdet samt utvecklingen på kommunikationsväsendets område och inom det ekonomiska livet i övrigt medfört i olika hänseenden väsentligen förändrade förhållanden, vilka syntes påkalla en undersökning över huvud taget av statens investeringar av lånekapital och detta kapitals nuvarande och framtida avkastning. Särskilt pekade jag därvid på spörsmålet om en omvärdering av det i statens affärsförvaltning nedlagda kapitalet och om en eventuell nedskrivning av oräntabla delar av sådant kapital. En utredning i nu nämnda hänseenden syntes med det snaraste böra igångsättas, så att densamma kunde beräknas föreligga färdig till 1932 års riksdag.

Spörsmålet om nedskrivning å olika anläggningar vid statens vattenfallsverk lärer böra ingå i den allmänna undersökning, som sålunda inom en nära framtid torde komma att igångsättas. Att med hänsyn härtill uppskjuta avgörandet av varje dylik fråga torde dock icke vara nödvändigt. Efter samråd med t. f. chefen för kommunikationsdepartementet har jag kommit till den uppfattningen, att vissa av de vid kanalverken ifrågasatta nedskrivningarna böra kunna redan nu verkställas, utan att resultatet av den allmänna utredningen därigenom skulle föregripas.

I sådant hänseende tillstyrker jag till en början, att nedskrivning verkställas med 4,300,000 kronor å det i Trollhätte kanal nedlagda lånekapitalet, avseende den s. k. gamla kanalen. Då denna kanalansläggning numera endast i mycket ringa grad är till nytta, torde nedskrivningen böra förbindas med ett bortskrivande ur kapitalredovisningen av motsvarande värde. I enlighet med vad vattenfallsstyrelsen avsett, torde för nedskrivningen böra

anlitas andra medel än verkets egna inkomster, och såsom myndigheterna i övrigt förordnat, bör härför tagas i anspråk fonden för statsskuldens amortering.

Beträffande Södertälje kanal biträder jag vattenfallsstyrelsens förslag — som av de hörda myndigheterna lämnats utan väsentlig erinran — att det i anläggningen investerade lånekapitalet nedskrives med 10,700,000 kronor. Här torde man emellertid för närvarande böra stanna vid en omföring av lånekapital till skattekapital. Även för denna nedskrivning läser amorteringsfonden böra komma till användning.

De av mig nu förordade nedskrivningarna belöpa sig till sammanlagt 15,000,000 kronor. Med det av fullmäktige i riksgäldskontoret framförda spørsmålet att i vidare mån anlita amorteringsfonden för detta ändamål synes mig lämpligen kunna anstå, till dess utredningen i fråga om avskrivningsbehovet i allmänhet beträffande statens produktiva fonder verkställts.

*Utskottets
yttrande.*

I anledning av två i ämnet väckta motioner har statsutskottet i ett tidigare vid denna riksdag avgivet, av riksdagen godkänt utlåtande, nr 23, uttalat sig beträffande förräntning av Trollhätte kanals kapital, därvid utskottet framhållit som ej lämpligt, att några särskilda direktiv lämnades av den beskaffenhet i motionerna angåves. Utan avseende å själva förräntningsspörsmålet begäres nu i förevarande proposition beträffande Trollhätte kanal bemyndigande att avskrika den del av kapitalet, som motsvarar statens kostnader för inköpet av den äldre kanalen, vilka kostnader uppskattats till omkring 4,300,000 kronor. Såsom av vattenfallsstyrelsen framhållits, får nämnda kapitalbelopp anses för statens vattenfallsverks del amorterat genom verkställda inbetalningar till handels- och sjöfartsfonden och bör alltså ej vidare belasta statens vattenfallsverk, och detta desto mindre som anläggningarna numera endast i ringa grad äro till nytta. Med hänsyn härtill tillstyrker utskottet, att kanalkapitalet nedskrives med angivna beloppet 4,300,000 kronor; härvid skulle fonden för statsskuldens amortering tagas i anspråk för täckning av det sålunda i gamla kanalen investerade statsskuldsbeloppet.

Jämväl den föreslagna nedskrivningen av Södertälje kanals kapital med 10,700,000 kronor anser sig utskottet på de skäl, som i propositionen anförts, böra tillstyrka.

Utskottet får alltså hemställa,

att riksdagen må besluta, att för nedskrivning, i enlighet med vad i statsrådsprotokollet över finansärenden den 26 februari 1931 förordats, av det i Trollhätte kanalverk (den s. k. gamla kanalen) och Södertälje kanalverk nedlagda lånekapitalet skall av fonden för statsskuldens amortering tagas i anspråk ett belopp av 15,000,000 kronor.

Stockholm den 14 april 1931.

På statsutskottets vägnar:

S. H. KVARNZELIUS.

Närvarande: se under utlåtandet nr 83.